

Latweesch u Nwises.

Nr. 19. Zettortdeenâ 13tâ Mei 1843.

• Diwigan i.

(Stahls)

(Stattees Nr. 18.)

Konstantinsch jaw no dabbas bij tahds kah-rigs pehz gohda, winsch us sawu brahli palikke drufzin tà kâ launs, kad tas wiannu gribbeja norturreht, atrahwahs nemihligi no ta wallâ un atdewe tam ahtri labbas deenas. Sultans nu sawam karra-spehkan dewe sihmi, lai zellahs kahjâs; karra-musihkis atskanneja un Turku bungu-ruhkschana atriebjeja pa wisseem kalneem; bet pats schis skannigs musihkis ne eespehje klufsinacht ta atskahtha un apbehdinata jaunekla Demetrius waidu = balfi. Winsch weenadi weenkleedje: „Al Konstantin, tu sawu ahtru prahthu noschehlofi! — Nahz atpakkat, mihlajs brahl! nahz atpakkat! — Melainiga schi deena! — Manna mahte, ak wai, manna mihla mahte, ko ta fazzih!“ — Vehdigi, kad Turki wianna azzim jaw bij pasuddusch, tas atkal behdigs un noskummis atgreesahs us mahjahm, mahtei to behdigu sinnu nest.

Al kâ ta deewabihjiga un pateefi kristiga mahte par tahdu wehsti fatruhkahs un noskummahs, ka wiannas pirmsuntajs wiannu atskahjis un tam netizzigam sultanam lihdi gahjis. Wianna raudaja gauschas un ruhktas affaras, itt kâ kad ta wianna lihki jaw nodohthu us truhdeschanu, un no schahs nelainigas deenas ne kad wiannu wairs ne redseja pasmeijotees.

Demetrius nu nehmahs diwlahrtigi pee darba puhletees, ka arri sawa brahla weetu pilditu; winsch zihthas allasch lihgsimu waigu turreht, gribbedans sawu mahri eepreezinacht, bet ta bija grubta leeta un retti ween tikkai wiannam isdewahs.

Nachte un dehs bija abbi ihsten kristigi zilweki un neapnikkusch Deewu luhdse, lai wiannu zilts

Sapmalditu lohzepli jel farga, ka no sawas tijzibas ne atkahpjahs; bet to gan mas warreja zerreht, ka winsch jaw tik ahtri un drihs sultana prahtam bija padewees, tadeht wianni Deewu luhgdami ikreis karstas affaras raudaja. — Kad nu wianni kahdus gaddus tà behdigi un bes preezigas zerribas bij nodsihwojusch, tad ta mahte mirre un Demetrius weens pats pehz wiannas behdajahs tè tanni zittahrt laimigâ dsihwokli. Winsch jaw senn bija wehlejees, sawu ganna-fissi ar karra-eerohzi pahrmainiht; jo no ta laika, kad brahlis wiannu atskahje, tam saws wezs meera-ammats wairs ne patikke. Tikkai, kamehr mahte dsihwoja, winsch to ne likkajs manniht un tik puhlejahs wiannai wissur palihdseht, jebfchu tahda dsihwe gan wiannu arween speede, sawu brahli peeminneht. Kad winsch sawu schfischanas swehtibu no sawas mihlas mahtes bij dabbujis un wiannas kappu ar saltodameem welle-neem apsedsis, tad winsch sawu weentulibu atskahje un pee semmes-tehwa nogahje, to luhgt, lai tas wiannu sawâ karra-pulkâ usnem.

Schis jauneklis to ne darrija wis gohda woi nebehdibas dehl, bet sawu waldineeku, sawu tehwa-semmi, brikhibu un par wissahm leetahm sawu tizzibu mihlodams. Winsch us sawa semmes-tehwa wehleschanu drohschi un spehzigi, kâ jauns lauwa, gahje kauschanâ pretti teem netizzigeem Turkeem un kâ ihstens tehwa-semmes mihlotajs arri eemanteja gohdu, gohda-weetas un sawa tehwa-semmes waldineeka tabbpatischanu. Kad wianna ta laika semmes-tehws mirre, tad winsch tikke eezelts sawâ tehwischka pilfatâ Skodra par kommandantu, ko ta nelaiika sultana Amurahtha dehs Mahomeds, tahds pats gohdafahrigs kâ tehws, draudeja apsehst.

Tè mehš labbprahnt gribbetu ir warretu scho sawu stahstu pabeigt, jo kas wehl jastahsta, tas

kristliga zilweka firdi tikkai apbehdina; bet gan jaw parebsam, ka juhs, lassitaji! ta ne buhtu ar meeru, kad juns to aisturretu. Lai tad nu arri notek pehz juhsu prahta; un kad muhsu stahsts juns arr ihsti ne patiks, tad tomehr tahs mahzibas no winna juns derrehs.

Kamehr nu Demetrius darrija to, kas dehlam, kristigam zilwekam un tehwa-semmes mihtotajam peenahkas, tamehr winna brahlis bija sawu Deewu atstahjis ar tahdu paschu nebehdneeka prahtu, ka to reis winnam bij, kad winsch no sawas tehwischkas un tehwu-semmes aisgabje. Winna tizziba ne bij ne kad tahda bijuse, kas pasaules kahrinaschanahm, brangumeem un neleetibai warreja pretti stahweht un tizzibu, kas par wissu augstaka, pastahwigi turreht. Drihs winsch to wahrdu atmette, preeksch ka wissi zelli lohkas, kurra augstu wehrtibu wissahm mehlehmi ideenas ar sawu waijag peeminneht, un peenehme — ta wiltiga praweescha mahzibas, sawu kristibas derribu pa kahjahm mihdams. Winnam labbak patikke par sultana behrnu faultees, ne ka par Deewa behrnu un debbes-walstibas mantineeku.

Turku sultans allasch mehdse teem wahrdu pahrmihht, ko winsch sawa karras-pulkas usnehme un pee saweem gwardeem peeskaitija, un kad nu winnam schis jaunais Greekeris ta lohti patikke, tad winsch tam, ka sawas schehlstibas ihpaschu sihmi, wehleja sawu paschu wahrdu peeneht. Konstantinsch bija lohti apstulbohts zaur sawu gohdakahribu un sultana leelu schehlstibu, un tadehl ne gribbeja wairs Greekeris buht; winsch zihthas wissas dohmas us sawu kalna-buhdinu un mihleem tuwakeem, pehz ko winna firds arween ilgojahs, pawissam isnihzinahht. Zaur sawu gudribu un nelohkamu firdibu winsch drihs dabubuja augstatus gohdus un gohda-weetas un palikke par sawetu un laimigu karrotaju, ko sultans Amurahts labbpraht gribbeja gohdinahht. Amurahtha dehlis un pehzwaldineeks arri winnu tahda pascha gohda turreja un to nehme lihds pee Konstantinopeles aplehgereschanas, pee kurras uswarreschanas winsch brangi isturrejahs un tohs nelainigus kristitus laudis aplaupidams,

ittin baggats palikke. *) Mahomedam te winna darbi tik lohti patikke, ka winsch to par augstu leelungu zehle un par Bassa nosauze, un drihs pehz tam winnam pawehleja, schim lihds eet prett to pilfatu Skodra.

Konstantinsch, jeb ka winnu taggad fauze, tas Bassa Amurahht bija pilna meerā sawas tehwasemmes meeru ar sawu pohsta sohbinu peemelcht. Ubriga laime winna zittkahrtigu lehnu un mihtigu firdi nu bija apzeetinajuse, jo gohdakahriba bija wissu winna brahligu mihlestibu isdsehfsuse; tikkai kahda masa, masa dsirkstelite ween wehl kwehloja aukstos pelnōs, kas zaur peeminneschanu azzumirkli par leelu leesimu palikke; bet schis ahtris siltums winnam tikkai palihdsjeja to atstahdu dsihwi peeminneht, bet ne sawu neprahribu noschehloht. Nu winsch wehl ohtru reis dabubuja pahrt teem klints-kalneem kahpt, kas winna tehwischkas walai bija; bet nu winsch nahze, ka ta netizziga un naidiga sultana kalps, kurra pawehleschanas winsch, lai tahs gan lohti winna prahtam bij prettim, klausihht bija swehrejis. Bet kad winsch tur kahpe pa tahm telkahm, fur sawas jaukas behrnibas deenas bij staigajis, — kad to fagruijschu, sawu wezzu buhdinu eeraudisja, us kurras zauru juntu garra sahle auge un pa kurras zaurahm seenahm sehlohshu sahle zauri karrajahs, fur bes kalnu wehmas nekahda bals wairak ne bij dsirdama, — tad winna firds saplakte; sawu pagahjuschu gaddu peeminna winna firdi atmohdahs; winsch isfauzahs: „Kur nu irr mannas jaunibas preeki palikkuschi?“ Un winna bals no klints skummigi atskanneja: „Kur tee irr palikkuschi?“ Te nu tizzibas nizzinatajs, leelais Bassa, fahnis nogreesahs un gauschi raudaja.

Dasch no winna salbareem palikke ka apstulbis un brihnojahs par sawa leela Bassa skummibu; bet neweens to ne dohmaja, ka winnu leelais waddons tanni semna buhdina sawas dsihwibas pirmas deenas nodsihwojis. Pa wissu to leelu pulku tikkai weens bija, kas to wainu sinnaja, kapehz Amurahts Bassa ta gaudoja, un tas bija

*) Lassi Latweeschu awises no 1824. gadda Nr. 42 — 48.

pats sultans. Melaimigs Bassa eeraudsijs scharnemihligu waigu, drihs aplahpe sawas affaras; jo winsch sinmaja, ka winna scheloschanas affaras un braktu-mihlestiba sultanam effoht swescha leeta.

No schahs deenas sahkoht, Amurabta firds no pahrmeschanahm tikke plohsin saplohsita; pasfaules gohds wairs ne spehje nekahdu preeku tam eedoht un pascha sultana laipniba winna firdei meeru ne dewe. Winna dwehsele ilgohahs pehz sawa brahta, winsch wehl kahroja sawu mahiti apkampt, pahr kurras kappu jaw fenn sahle satloja. Sawu sakrittuschu tehwa namimu eerougohht, winna behrnibas jausina firdi usmohdahs un winna asoti pildija ar sahpiגעem duhreenem. Kur nu mahite un Demetrius bija aisgahjuschi? Woi tee winnu wehl mihloja, woi wehl raubaja un Deewu luhdse par winna; jeb woi tee kappagahjuschi, winna tizzibas apsmeschanu nesinnadami? Ar tahdahm jautaschanahm winsch sewi mohzija. — Ka ruhkti winsch noscheloja sawu pirmeju neprahtibu un kluffinam nolahdeja to deenu, kur winsch sawu meerigu ganna-dsihwi ar tahdu grehzigu, grubtu un netizzigu dsihwi pahrmihjis! — Dauds zitti karrawihri schim laimes-lutteklum — ka karrapulkawinnu sawukaja — skande. Bet kad pats wissu-slikakajs saldatu buhtu warrejis redseht to skarpju, kas winna firdi grause, tad tas sawu sliktu gohdu ar winna spihdoschu nelaimi ne buhtu mainijis. Sewischki winsch wehl nemas ne drihksteja ar flapjahm azzim un noskummuschu waigu zitteem parahditees. Taggad winsch pirmu reis mannija, ka winsch effoht wehrge, sinmans, gan apselihts wehrge, bet tapehz tomehr ne swabbads, jebchu gau tahs kehdes bija no selta. Winsch gan sawu reebunnu slehpe, bet tomehr sultans pats to mannija un sawpratte, sinmaja arri to wainu un no ta laika stipri tam luhloja pakkal.

Sultans Mahomed ar sawu warrenu spehku nu beidsoht apmette lehgeri pee Skodras pilfata, ka stiprums un jaukums tam lohti patikke un par ko tas brihnodamees ta dohmaja: „Ak kahdu jauku un glihtu plazzi tas ehrglis sew ismeklejis par perrekta weetu, te sawus behrnus glabbah!“

Ne ilgi pehz tahs apsehgereschanas winsch sawam karraspehkom pawehleja, tohs klints muhrus woi walnus apschaudiht; bet wissa winnu gudriba to walnu siiprunam ne ko ne padarrija un tee ta ka smeetin apsmehje to gohdakahrigu sultanu ar saweem grabwrazzejeem. Deena pehz deenas un neddela pehz neddelas pagahje un Turki dauds spehta pasaudeja, ko tee kristiti no saweem walneem teem tehreja, kamehr beidsoht Turki schaudami walni kahdu plihsumu taiffja un Amurabts no sultana to pawehleschanu dabbuja, ka scham buhs ar kahdu islassitu pulku gwardu pa to plihsumu pilfata eelaustees.

Amurabts ne drihksteja schim grubtam, winnam uswehletam darbam pretti buht, jebchu gan jaw diwi labbi samannigi generali to jaw bij prohwesjuschi un ne paspehjuschi. Tee paschi arri bij sawehmuschees un sultanam drohschi azzis-fazzijuschu, ka tas publimsch effoht weltigs, pasaudamees us to, ka winnu karraslaudis, kas tohs lohti zeenija un mihleja, winnus buhschoht no sultana bahrsibas paglahbt. Amurabtam bij lepnus un gohdakahrigs prahts, un tas pats gohdakahrums, kas winnu to reis no tehwischkas buhdinas bij aiswihlis, tas arri taggad winnu skubbinaja, to pilfatu ar warru nemt, ko tee lihdi schim par neuswarrejamu bij turrejuschi. Bet kad nu winsch sawu pulku waddija, to pilfatu usnemt, tad pee sew jutte negantas firds-fahpes zaur tahm dohmahm, ka winsch taggad eijohht kristigu pilfatu uswarreht, un prohti, to wissstiprako sawas nelaimigas tehwasemmes krepostu; — ak, par to winsch kahdu brihdi lohti noskummahs. Bet kad winsch atkal dohmaja us sawa netizziga sultana dusmahm, tad winsch apzeetinaja sawu firdi zil spehdams un apnehmahs winna pawehleschanas isdarriht.

Amurabts jaw no paschas sawas jaunibas bij karrawihrs bijis, un kad winsch bungu tumschu trohksni un trompetu gaischu skannu dsirdeja, tad wairs ne dohmaja us sawahm firds mohkahm, kas to ne fenn wahrdsinaja, un nehmahs firdigi darbâ. Pats sultans apstulbe, brihnodamees par to drohschibu, ko winsch te parahdija; jo lai gan pilfatneeki stipri pretti turrejahs, tad tomehr

winna spehzigu rohka Turku karrohgu us to is-
 laustu muhri usspraude un preeksch winna spih-
 gulodama sohbinu wiffi behdse atpakkal. Sto-
 dras eedsihwotaji nu jaw dohmaja buht pawis-
 sam pasubduschi, kad peepefchi kahds kristigs
 karra-wirfneeks drohschi skrehje zaur to pulku
 netizzigu karra-kauschu zaur, to Turku karrohgu
 fagrahbe un grahwi eefweede, un tuhlin fawus
 tizzibas-beedrus skanni usfauze, tam pakkal nahft
 un tohs uswarretajus us lehgeri atpakkal dsiht.
 Amurahts, kas to pilfatu jaw dohmaja uswar-
 retu, taggad tam kristigam karrotajam uskritte
 ar wiffu pikumu un ar breefmahm; abbi zihni-
 taji bija no auguma un stipruma weenadi, un
 pehz ne ilgas zihnischanahs Amurahta sohbins
 to kristigu brunneneeku pee semmes gabse. Bet
 tas per brihtinu fanehmahs un zehlahs atkal
 pretti ar tahdu firdibu, kas par wiffahm fahpehm
 ne ko ne behdaja, jebfchu tas gan bij eewainohs
 un tam no wainahm affinis pluhde. Amurahts,
 to redsedams, kritte atkal pretti, kamehr tas
 tehwa-semmes pahrstahwetajs pawiffam nokritte.
 Bet nu Amurahts, tik ko fawu sohbinu atkal
 pazehle, no nejauschi jo dsittaki tam waiga ee-
 skattijahs un — passinne to seiiju. Winnam ee-
 rohjis iskritte no rohkahm, winsch bija pah-
 bhijees un tadeht ar isfamiffuschu balsi winsch
 isfauze: „Demetrius, woi tu tas effi?“ Schi
 mihligi skannedama balsi usmohdinaja ta mir-
 dama kristiga karra-wihra garru, winsch at-
 wehre fawas azzis un passinne fawu nelaimigu
 brahli, un ar gurdamu balsi wehl isfauze: „Kon-
 stantin! mans nelaimigs brahliis Konstantin!
 kaut Deerws un tehwa-semme tew peedohtu ta,
 ka es tew peedohtu!“ — Tad wehl ween reis
 usmette azzis fawam nabbagam firdi dsitti fa-
 treektam brahlim un aismigge weegli.

Amurahts nu stahweja kluffi ka fasallis un
 skattijahs ismiffis us to nobahluschu lihfti, ka-
 mehr winna karra-pulks skannu preeka-kleeg-
 schanu usfahze un pahri pah Demetrius lihfti

gribbeja pilfatâ eelaustees. Tanni azzumirkt
 Amurahts ta ka no dsitta meega atmohdahs un
 atskahrtdams fawu behdigu likteni, dsinne tohs
 gwardus atpakkal, ta, ka schee apstulbuschi un
 isbihjuschees zits zittu usskattijahs, ne sumadami
 ko darriht. Kamehr schee ta fajukfuschi tur stah-
 weja, tamehr pilfatneeki bija salaffijuschi jaunu
 spehku un nu stipri kaudamees dsinne Turkus no
 walna atpakkal; tee nu behdse, un behgdami arri
 fawu nelaimigu waddonu lihds aishrahwe.

(Turpmak belgums.)

Teefas fluddinaschanas.

No Warribes pagasta teefas tohp wiffi tee, kam
 kahdas taisnas parradu prassischanaâ buhtu, pee ta
 fainneeka Kalna Zabaa, par kurra mantu inventa-
 riuma-truhkuma un magasihnes parradu deht konkurs-
 spreesta, usaizinati, 8 neddelu starpâ pee schihâ pa-
 gasta teefas peeteiktees, jo wehlat neweenu wairâ
 ne klausihâ. Warribes pagasta teefa, 17tâ April
 1843. I

(I. C.) Janne Seglin, pagasta wezzakajs.
 (Nr. 15.) F. Müller, pagasta teefas skrihwis.

No Krohna Auremuishas pagasta teefas tohp wiffi
 tee, kam kahdas taisnas prassischanaâ pee teem Aue-
 muishas fainneekem Matschmurneeka Kahrla Mikkel-
 sohna, Tihlu Kahrla Herrmanna, teem Audsumui-
 schas fainneekem Rohmu Anfscha Skultinga, Rohmu
 Sandera Bajara un ta Zimmereumuishas fainneeka
 Wittulu Janna Gintera buhtu, pah kurru mantahm
 parradu un nespehziab deht konkurs spreesta, usaizi-
 nati, pee saudeschanaâ fawas teefas lihds 24tu Juhli
 f. g. pee schihâ pagasta teefas peeteiktees un noliktâ
 terminâ sanablt. Aremuishas Krohna pagasta teefa,
 tai 24tâ April 1843. 2

(I. C.) Kahrl Blumberg, pagasta teefas wezz.
 (Nr. 176.) Joh. Fr. Karause, pagasta teefas skrihw.

Zitta fluddinaschana.

Labbi dihgdamus feschkaintains meeschus un linn-
 fehklas, fehklai derrignâ, warr dabbut pirkt pee
 Rapp.

Zelgawâ, tai 1mâ Mei 1843.

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrnialas gubernementu augstas waldischanaâ puffes: zensora weeta: professor Dr. G. Pauker.

No. 163.